

Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy
M. D. Rettigové 4, 116 30 Praha 1

Kurz výtvarné výchovy

pro 3. ročník kombinovaného a prezenčního magisterského studia učitelství pro 1. stupeň ZŠ,
specializace výtvarná výchova

29. 9. - 1. 10. 2020

vyučující: MgA. Pavla Gajdošíková Ph.D.

Kurz je pořádán v souladu se studijním plánem a účast na něm je povinnou součástí studia.
Podmínkou klasifikovaného zápočtu je realizace, odevzdání a úspěšné obhájení určeného počtu prací na konci kurzu.

Cílem kurzu je rozvíjení výtvarného uvažování v rámci systematické a dlouhodobé práce na daném tématu.

Kurz proběhne na Katedře výtvarné výchovy, M. D. Rettigové 4, Praha 1, místnost R325G
a na kulturní památce **Vyšehrad** (plenérová část).

„Paměť místa“

/ vnímání a prožívání místa: Vyšehrad

(interiér / exteriér)

Během kurzu se budete zaměřovat na vnímání a uvědomování si paměti a historie prostoru, který si sami najdete a následně jej ztvárníte.

Budete výtvarně zachycovat fragmenty prostoru, zjednodušovat je a geometrizarovat.

Zaměříte se na proces celé tvorby, jehož výsledkem bude konceptová mapa, která bude obsahovat většinu vytvořených artefaktů.

Zaměřte se na exteriér i interiér budov.

Úterý

Dopoledne: 9.30 seznámení, představení projektu, teoretické a umělecké rámce projektu,

- Kresba "vlastní vzpomínky či představy Vyšehradu"

Odpoledne 14:00: návštěva kulturní památky Vyšehrad (historie a souvislosti místa), skicování, rešerše, tvorba konceptové mapy, kterou budou studenti následně vytvářet po celou dobu projektu

Středa

Dopoledne 10:00- sraz na Vyšehradě (probereme první nápady a koncepty)

pokračování práce podle zadaného konceptu - exteriér a interiér vybraného místa na Vyšehradě

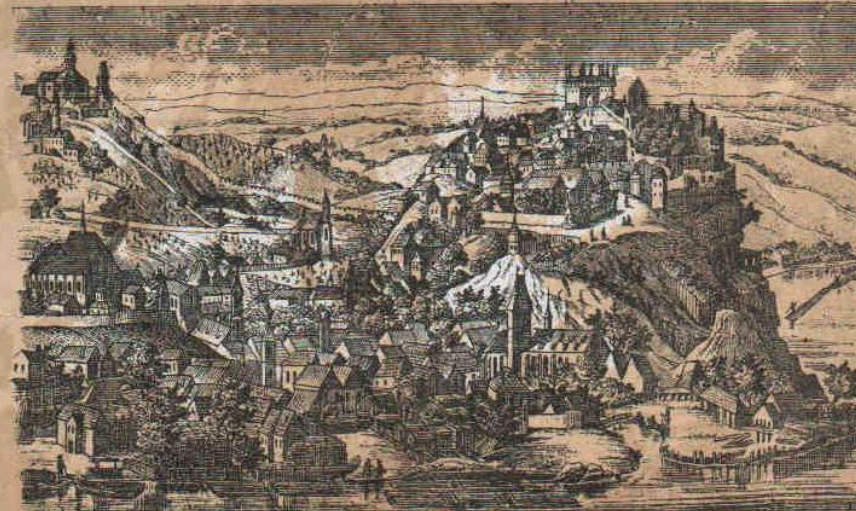
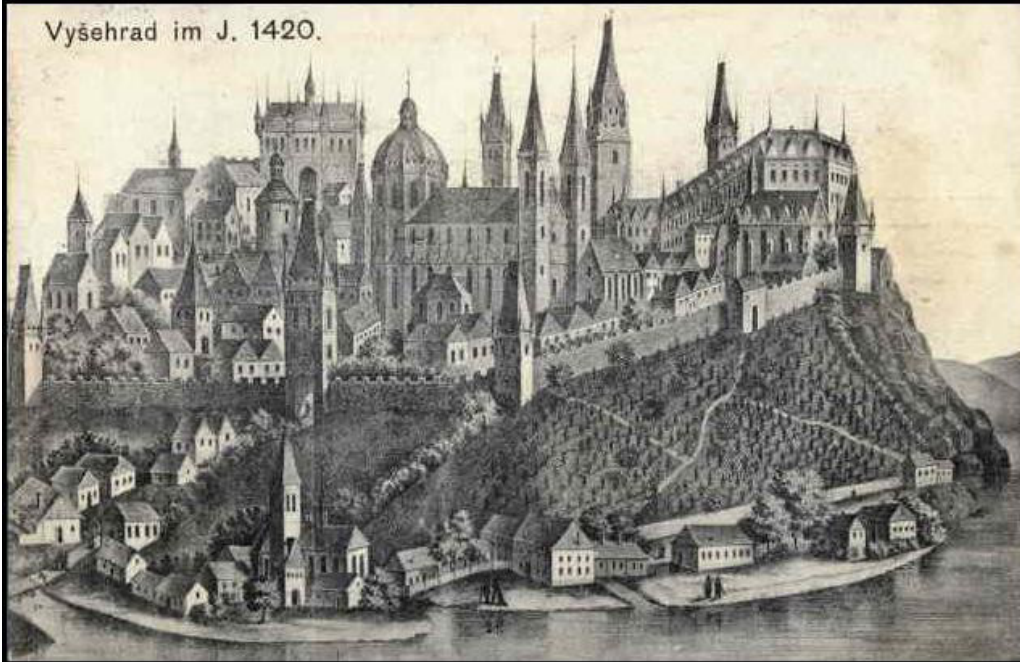
Odpoledne: společná návštěva výstavy – galerie Vyšehrad (Veronika Holcová)

Čtvrtek

Dopoledne: finalizování projektu na katedře – malba / kresba podle předloh z předešlých dnů

Odpoledne: prezentace 14:00 – 16:00

Vyšehrad im J. 1420.

Vyšehrad roku 1580.

PRAHA. - Vyšehrad.

Ke splnění kurzu:

Konceptová mapa tvořená po celou dobu kurzu (na velkém formátu A1- A0), která bude obsahovat kresbu/malbu interiéru daného místa a kresbu/ malbu exteriéru daného místa a další materiály vytvořené během kurzu.

Kvalitně vyfocené artefakty budou doplněny reflexivním komentářem, který bude popisovat proces tvorby a vznik konceptové mapy (v rozsahu minimálně jedné normostrany). Tento komentář bude doplněn reflexí společně navštívené výstavy v Galerii Vyšehrad.

Vše odesláno do 30. 10. 2020 ve formátu PDF na adresu:
pavla.gajdosikova@pdf.cuni.cz

Specifikace zadání:

Projděte si kulturní památku Vyšehrad, nejprve zaznamenávejte všechny zajímavé podněty, které Vás zaujmou (kresbou, malbou, akvarelem). Zaměřujte se zejména na zajímavé fragmenty architektury, budov, cest, tedy pro Vás zajímavých míst. Vybírejte si části interiéru i exteriéru, které později ztvárníte. Můžete vycházet z vlastních skic či fotografií.

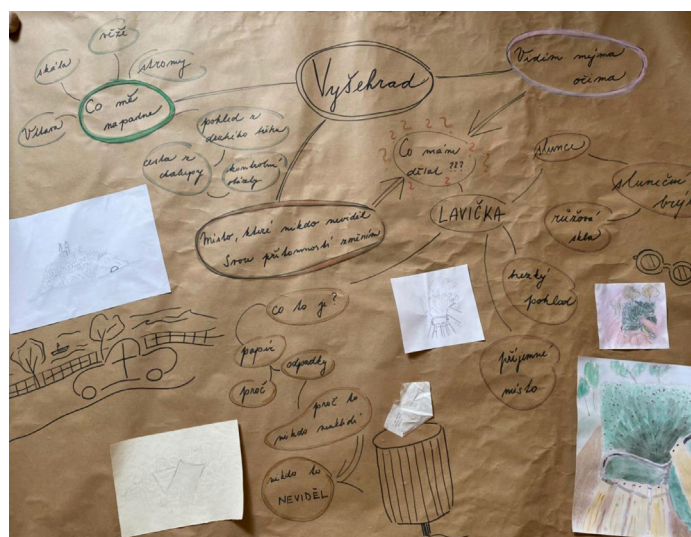
Všechny tyto záznamy si uchovávejte, později z nich vytvoříte konceptovou mapu, do které umístíte i výsledné artefakty (kresbu či malbu interiéru a exteriéru).

Konceptová mapa by měla být větších rozměrů (balicí papír A0, na kterém budou umístěny práce dle Vašeho výběru).

Myšlenková mapa bude popisovat celý proces, kterým jste po dobu tvorby prošli.

Tento proces budete na konci kurzu prezentovat a obhajovat spolužákům.

A collage of various sketches and photographs on a brown background. The central piece is a large, detailed pencil sketch of a stone wall with a crenelated top and a black lantern post. To the top left is a small sketch of a stone archway. Below it is a photograph of a paved path leading through greenery. To the right of the central sketch is a photograph of a red brick wall with a black lantern post. Below the central sketch is a photograph of a stone wall with a black lantern post. To the bottom left is a sketch of a stone archway. To the bottom right is a photograph of a stone wall with a black lantern post. The collage is composed of several pieces of paper and photographs, some of which are slightly tilted or overlapping.

Teorie a fenomenologie architektury

Fenomenologie architektury je Norbergem-Schulzem ovlivněný průkopnický pohled na oblast architektury, ke které ho dovedla filozofie Martina Heideggera. Autor charakterizuje architekturu jako vytváření míst, existenciální dimenze prostoru je jeho ústředním problémem. Fenomenologická metoda v jeho pojetí ukotvuje architekturu v rámci fenoménu umění.

Zakladatel fenomenologie architektury poukazuje na úzkou provázanost způsobu lidského bytí, bydlení a vztahu k danému místu. Autor dochází k přesvědčení, že architektura zprostředkovává místa k bydlení, což znamená pochopení určitých vztahů a procesů. Aby si každý mohl vytvořit vztah k danému místu, musí se v tomto prostoru začít orientovat a pochopit jeho charakter. Tyto dvě funkce – orientaci a identifikaci – Schulz stanovuje jako psychické funkce, které tvoří podmínky pro pocit bydlení a domova. Zabydlení je tak spojeno s procesem určení, jaké konkrétní místo je, jak ho vnímáme. Bydlet znamená vnímat určité místo bezpečně a považovat ho za své. Bydlení je tedy možno popsat jako „celkový vztah člověka k místu“ (Norberg-Schulz, 2010, s. 19). „Je bezpochyby možné orientovat se v nějakém místě, aniž bychom se s ním identifikovali. Opravdu patřit k nějakému místu však předpokládá, že jsou úplně rozvinuty obě tyto psychické funkce.“ (Norberg-Schulz, 2010, s. 20.)

Architektura a výuka ve škole

V České republice v současnosti vzniká několik sdružení (např. iniciativa Architekti ve škole, Camp, Nadace Proměny Karla Komárka), které se snaží tento námět vnést do škol a integrovat jej do vyučovacích předmětů. V rámci doktorských a diplomových prací vznikají nové odborné studie, které se zabývají didaktickými postupy, jež se téma architektury snaží integrovat do výuky na základních a středních školách.

V současnosti však vzniklo několik odborných prací, které se toto téma snaží do výuky zapojit. Zmiňujeme zde jen několik z nich. Diplomová práce Petry Pauchové (2019) nazvaná *Místo, kde žijeme* se zabývá tematikou místa přírodního i kulturně přetvořeného člověkem a jeho *geniem loci*.

Za zmínku stojí také diplomová práce Veroniky Zavřelové (2019), která zkoumá témata architektury a urbanismu a snaží se je nabídnout pedagogům výtvarné výchovy. Zavřelová se zaměřila na pedagogické implikace architektury a urbanismu na základní a střední škole. Cílem práce bylo pomocí předloženého projektu přesvědčit učitele, aby toto téma zařadili do vzdělávání žáků.

Disertační práce: Pavla Gajdošíková (2019): *Fenomén architektury ve vlastním uměleckém a pedagogickém díle (Pedagogické implikace)* se zabývá fenomenologií architektury a využití metodologie a/r/tografie.

workshop *Není město jako město*, nadace Proměny Karla Komárka

Architektura a umění

- Důležitý vztah mezi uměním a architekturou, který se od devadesátých let objevuje v odborné literatuře s houstnoucí pravidelností.

V současnosti se tímto tématem zabývá několik českých teoretiků, z nichž bych jmenovala především Tomáše Pospiszyla a Terezii Nekvindovou.

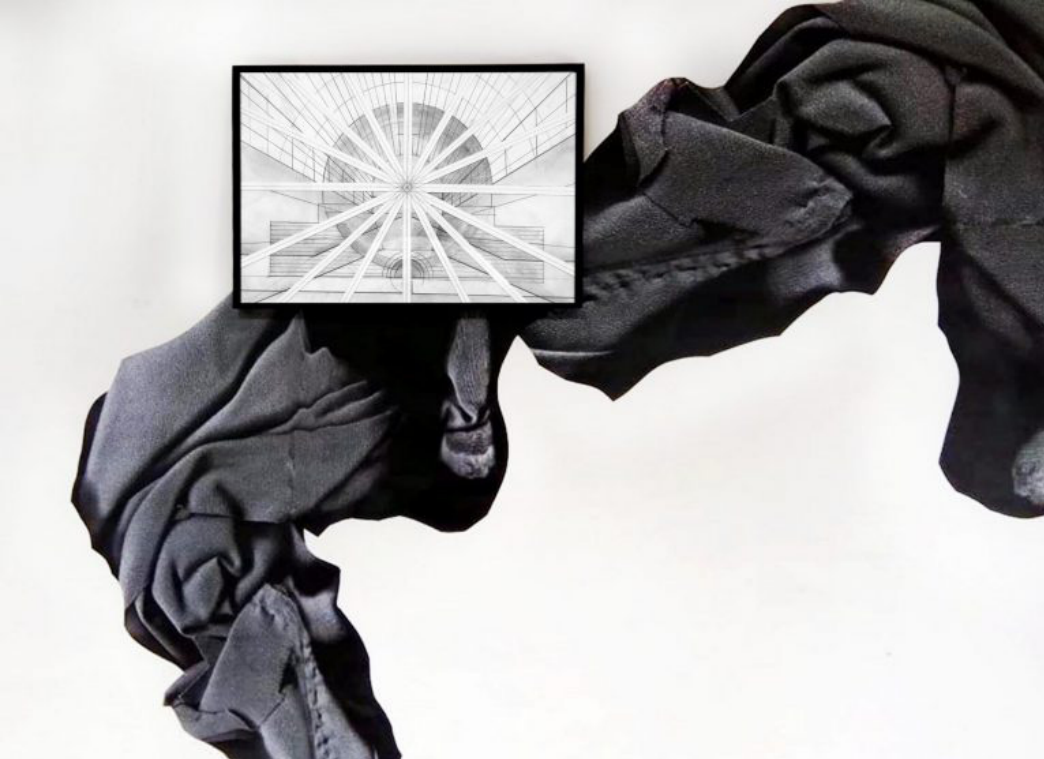
- Fenomenoložka architektury Pavla Melková (spolupracuje s Michalem Škodou)

Touto problematikou se zabývá mnoho umělců a kurátorů.

Zmiňuji jen výsek:

Česká scéna: Michal Škoda, Jaromír Novotný, Jan Pfeiffer, Daniela Baráčková, Daniel Pitín, Josef Bolf, Pavla Gajdošíková

Ze zahraničních autorů: obrazy Sarah McKenzie, Willetta Mosse,

Jan Pfeiffer, Galerie T, Hradec Králové, 2018

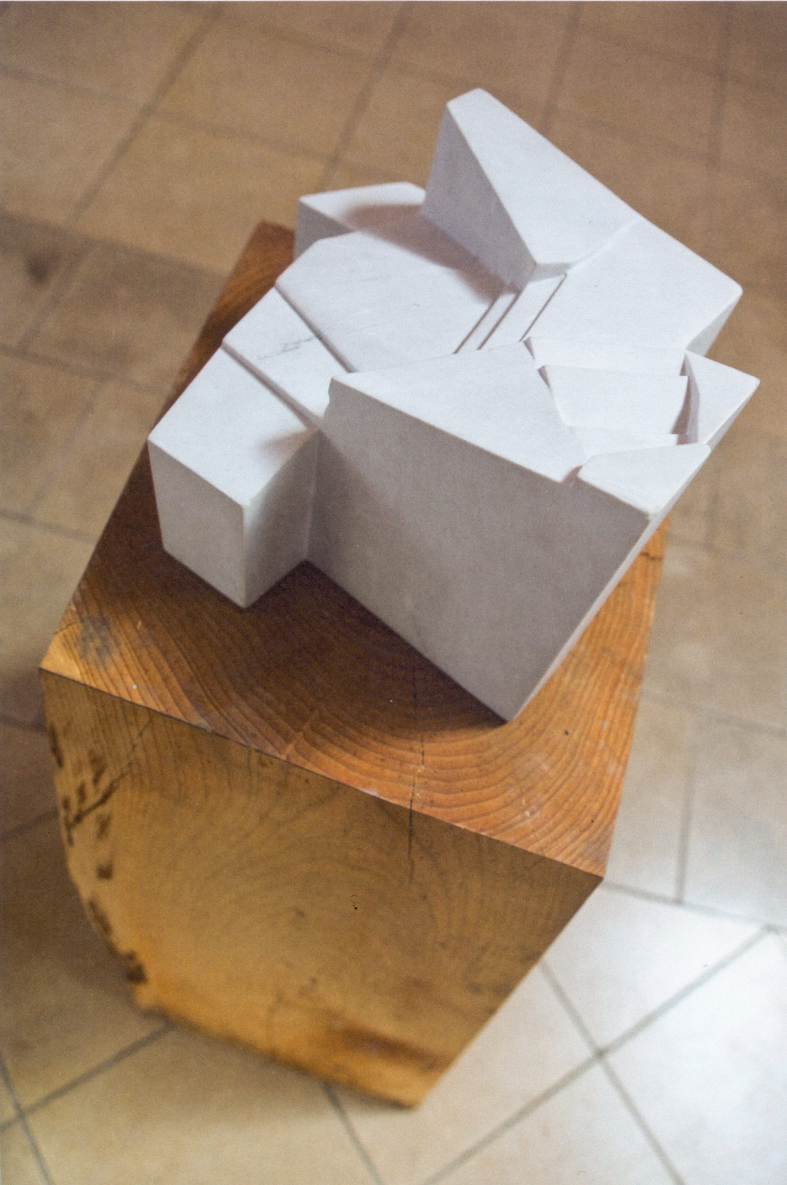

Pavla Gajdošíková, Everyday Walk, 2013, video

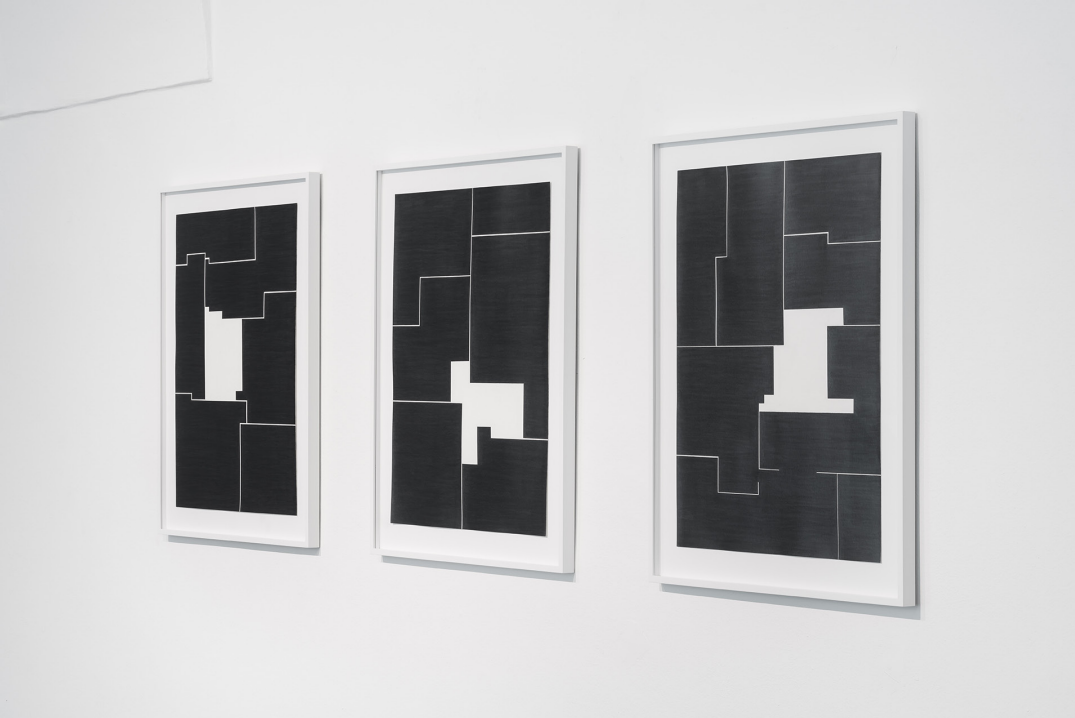
Sarah McKenzie, Patriot, olej a akryl na plátně, 2010

Sarah McKenzie, Gates Factory Window, olej a akryl na plátně, 2012

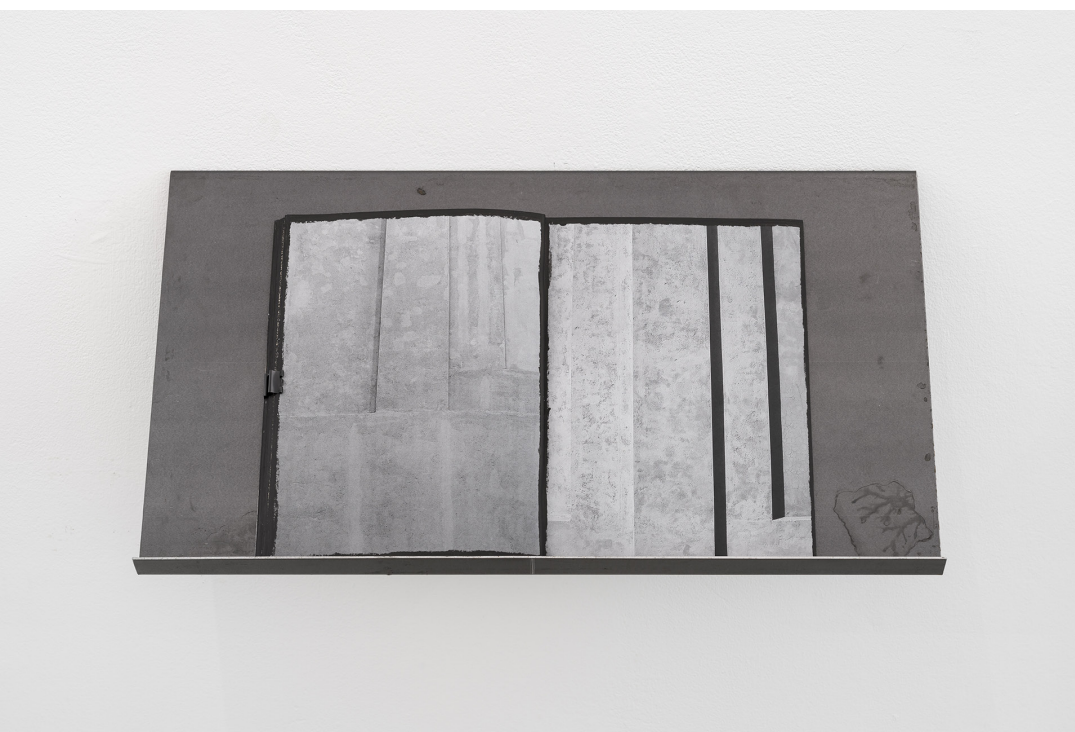

Willet Moss, Made in Roma, 2006
Anila Rubiku, Superleggera, prošívaný papír, 2002

Michal Škoda, Galerie Kvalitář, 2019

Povinná literatura:

CÍLEK, V. *Krajiny vnitřní a vnější*. Praha: Dokořán, 2002.

CÍLEK, V. Makom. *Kniha míst*. Praha: Dokořán, 2004.

CÍLEK, V. MUDRA, P., LOUŽEK, V. a kol.: *Vstoupit do krajiny*. Praha 2004.

NORBERG-SCHULZ, Christian. *Genius loci: krajina, místo, architektura*. 2. vyd. Praha: Dokořán, 2010.

PETŘÍČEK, M. *Myšlení obrazem*, Praha: Herman a synové, Praha, 2009

Doporučená literatura:

BACHELARD, G. *Poetika Prostoru*, Praha: Malvern, 2009

KRATOCHVÍL, P. *Městský veřejný prostor*. Praha: Zlatý řez, 2015

SITTE, Camillo. *Stavba měst podle uměleckých zásad*. Rakousko: Arch, 1995.

ŠÉPKA, Jan a Mirka TŮMOVÁ. *Jak se dělá město*. Praha: Prostor-architektura, interiér, design, 2015.

ZHOŘ, I. *Proměny soudobého výtvarného umění*. Praha: SPN, 1992.

GAJDOŠÍKOVÁ, P. *Fenomén architektury ve vlastním uměleckém a pedagogickém díle (Pedagogické implikace)*, disertační práce, Pedagogická fakulta, 2019

PAUCHOVÁ, P. *Místo kde žijeme*, diplomová práce, Pedagogická fakulta, 2019

ZAVŘELOVÁ, V. *Architektura jako životní prostor člověka*, diplomová práce, Pedagogická fakulta, 2019